

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

INSTITUT DE FLIX

NOVEMBRE - 2021
DIRECCIÓ - LIC

CONTROL DEL DOCUMENT

	Realitzat per:	Revisat per:	Aprovat per:
Nom i cognom	Mar Carranza	Mar Carranza	Mar Carranza
Càrrec	Direcció	Direcció	Direcció

Llistat de les modificacions			
Núm. Revisió	Data	Descripció de la modificació	Distribució
00	10-12-2018	Creació document	web
01	09-11-2021	Revisió general	web

ÍNDEX

1.	Introducció	5
2.	Context sociolingüístic	7
2.1.	Alumnat	7
2.2.	Entorn	7
3.	La llengua catalana, llengua vehicular i d'aprenentatge	8
3.1.	La llengua, vehicle de comunicació i de convivència.....	10
3.1.1.	El català, vehicle de comunicació	10
3.1.2.	El català, eina de convivència.....	11
3.2.	L'aprenentatge/ensenyament de la llengua catalana.....	11
3.2.1.	Llengua oral	11
3.2.2.	Llengua escrita.....	12
3.2.3.	Relació llengua oral i llengua escrita.....	13
3.2.4.	Continuïtat i coherència entre cicles i nivells.....	14
3.2.5.	Acollida d'alumnat nouvingut i ensenyament inicial de la llengua vehicular ...	15
3.2.6.	Atenció de la diversitat	16
3.2.7.	Activitats d'incentivació de l'ús de la llengua.....	17
3.2.8.	Avaluació del coneixement de la llengua	17
3.2.9.	Materials didàctics.....	18
3.3.	El català, llengua vertebradora d'un projecte plurilingüe	19
3.3.1.	Informació multimèdia	19
3.3.2.	Usos lingüístics	19
3.3.3.	Diversitat lingüística del centre i de la societat en el currículum	19
3.3.4.	Català i llengües d'origen	19
4.	La llengua castellana	20

4.1.	L'aprenentatge/ensenyament de la llengua castellana	20
4.1.1.	Introducció de la llengua castellana	20
4.1.2.	Llengua oral	20
4.1.3.	Llengua escrita.....	21
4.1.4.	Activitats d'ús	21
4.1.5.	Alumnat nouvingut	22
5.	Altres llengües	22
5.1.	Llengües estrangeres	22
5.1.1.	Estratègies generals per a l'assoliment de l'objectiu de l'etapa	22
5.1.2.	Estratègies d'ampliació de l'oferta de llengües estrangeres	25
5.2.	Llengües complementàries procedents de la nova immigració	25
6.	Organització i gestió	26
6.1.	Organització dels usos lingüístics.....	26
6.1.1.	Llengua del centre.....	26
6.1.2.	Documents de centre	26
6.1.3.	Ús no sexista del llenguatge	27
6.1.4.	Comunicació externa	27
6.1.5.	Llengua de relació amb famílies.....	27
6.1.6.	Educació no formal	28
6.2.	Plurilingüisme al centre educatiu	28
6.2.1.	Actituds lingüístiques	28
6.2.2.	Mediació lingüística (traducció i facilitació).....	29
6.3.	Alumnat nouvingut.....	29
6.4.	Organització dels recursos humans.....	29
6.4.1.	El pla de formació de centre en temes lingüístics	29

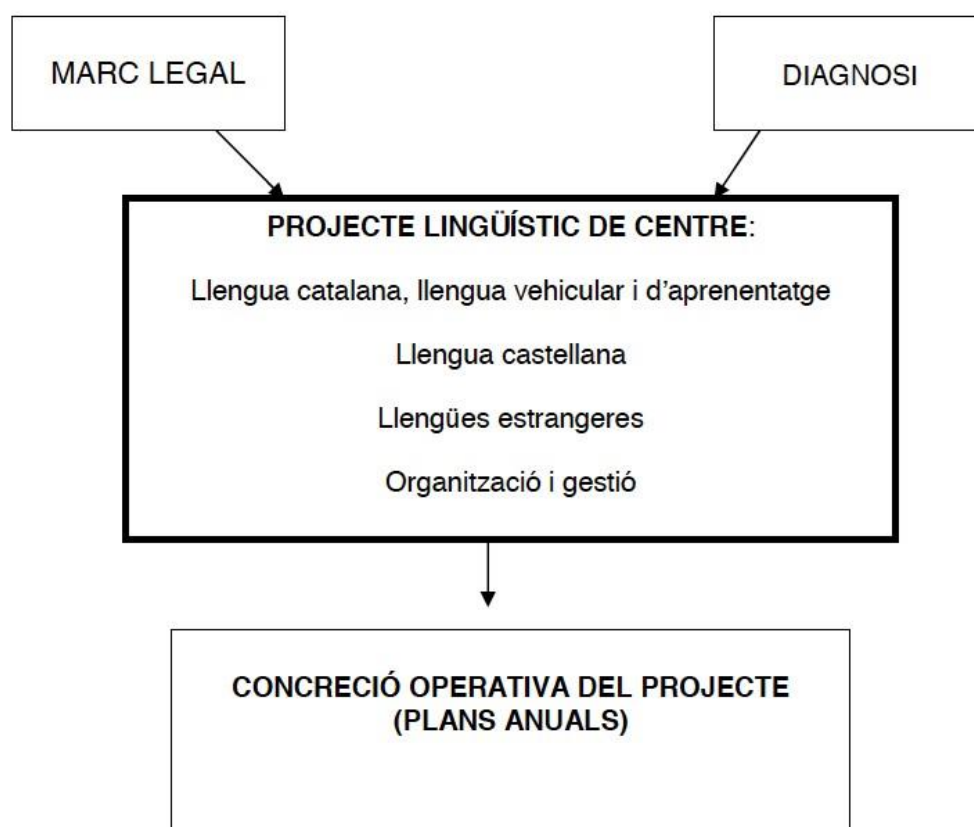
6.5.	Organització de la programació curricular	29
6.5.1.	Coordinació cicles i nivells	29
6.5.2.	Estructures lingüístiques comunes.....	30
6.5.3.	Projectes d'innovació	30
6.6.	Biblioteca escolar.....	30
6.6.1.	Accés i ús de la informació.....	30
6.6.2.	Pla de lectura de centre	31
6.7.	Projecció del centre	31
6.7.1.	Pàgina web del centre i xarxes socials	31
6.7.2.	Publicacions revistes d'àmbit local	31
6.7.3.	Intercanvis i mobilitat.....	31
6.7.4.	Dimensió internacional del centre educatiu.....	32

1 Introducció

El PLC ha de ser un instrument que permeti pensar en les millors maneres de garantir el dret de tota persona a poder fer servir la llengua pròpia de Catalunya, a conèixer la llengua castellana, a mantenir les seves llengües familiars, a aprendre d'altres llengües i a ser valorat pels coneixements lingüístics i escrits que pot aportar a la comunitat educativa.

El Projecte Lingüístic de Centre (PLC) forma part del Projecte Educatiu i té present tant el marc legal com la diagnosi de la realitat del centre. Es defineix en aquests grans temes: el paper de la llengua vehicular, el tractament de les llengües curriculars i els aspectes d'organització i gestió que tinguin repercussions lingüístiques.

L'INS de Flix es va crear l'any 1969. Més endavant es fusionaren l'Institut de Batxillerat de Flix i l'Escola Municipal de Formació Professional. Finalment es converteix en centre d'ESO i la seva denominació actual és Institut de Flix.

S'hi imparteix ESO, Batxillerat de les modalitats de ciències i tecnologia i humanístic i social, dos cicles formatius de grau mitjà (manteniment electromecànic i gestió administrativa), i un cicle formatiu de grau superior (sistemes electrotècnics i automatitzats), i un mòdul de PFI d'auxiliar en pintura, per a aquells joves que no tenen el graduat en ESO.

S'elabora un Projecte Lingüístic de Centre dins del Projecte Educatiu l'any 1992. L'any 2013 se'n fa una revisió, s'actualitza el curs 2017-18 i se'n torna a fer una revisió i actualització en el curs 2021-22. Per fer-ho s'han tingut en compte les directrius normatives.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, en el títol II, del règim lingüístic del sistema educatiu de Catalunya, estableix el règim lingüístic del sistema educatiu i, a l'article 14, determina que els centres públics i els centres privats sostinguts amb fons públics han d'elaborar, com a part del projecte educatiu, un projecte lingüístic que emmarqui el tractament de les llengües al centre.

El projecte lingüístic, de què han de disposar els centres en el marc del seu projecte educatiu, s'ha d'ajustar al que estableixen els articles 10, 11, 12 i 16 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, i l'article 5.1.e del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.

El projecte lingüístic ha de recollir els aspectes següents:

- ✓ El paper de la llengua catalana, i de l'occità a l'Aran, com a eix vertebrador d'un projecte educatiu plurilingüe.
- ✓ El tractament de les llengües, tant les curriculars com les no curriculars, en els espais d'educació formal i no formal del centre.
- ✓ Els aspectes d'organització i de gestió que tinguin repercussions lingüístiques.

El Departament d'Ensenyament, en el document: **Ofensiva de país a favor de l'èxit escolar**, presenta l'any 2013 un Pla per a la reducció del fracàs escolar i estableix uns eixos d'actuació. L'Eix 5 fa referència al plurilingüisme.

Eix 5

Plurilingüisme: accions escolars de dinamització lingüística i comunicativa en els àmbits acadèmics i d'interculturalitat per incrementar el domini de les llengües a Catalunya

a) Desplegament del Projecte lingüístic plurilingüe dels centres

- ✓ Increment de les experiències comunicatives en diverses llengües en l'entorn escolar per a l'aprenentatge i la construcció de coneixements.
- ✓ Ampliació dels escenaris d'aprenentatge amb incorporació de recursos i metodologies específiques per a la millora del domini lingüístic en llengües curriculars i no curriculars.
- ✓ Incorporació de l'entorn educatiu per enriquir el plurilingüisme dels alumnes en actuacions d'educació no formal i informal en contextos reals.

Així, doncs, en relació amb els objectius del present PLC, es potencia i es continuarà potenciant l'ús del català en un marc plurilingüe, l'educació intercultural i la cohesió social per tal d'afavorir la convivència.

2 Context sociolingüístic

2.1 Alumnat

L'INS de Flix rep l'alumnat de les següents localitats: La Palma d'Ebre, Ribarroja d'Ebre, Ascó, Vinebre, Flix i La Torre de l'Espanyol. És una àrea geogràfica que, lingüísticament, s'inclou dins del dialecte nord-occidental. La immensa majoria dels nois i de les noies no procedents de la nova immigració d'aquestes poblacions tenen com a llengua d'ús habitual la catalana. Això significa que tant a casa com al carrer –i en l'àmbit educatiu, tant a l'aula com al pati– l'alumnat s'expressa en català. Aquest fet facilita en un alt grau l'assoliment d'un dels objectius prioritaris que tot PLC s'ha de proposar: que el català sigui el vehicle de comunicació i l'eina de convivència del centre.

L'alumnat matriculat al centre es troba entre els 350-400 alumnes. Tot i que algun any s'han autoritzat fins a tres línies d'ESO, l'evolució de la matrícula ens fa anar cap a un centre de dues línies a l'ESO, una o bé una i mitja al batxillerat i mitja a cadascun del cicles formatius.

De la totalitat de l'alumnat, es calcula que aproximadament un 20% prové d'altres països, entre els quals cal destacar per nombre els procedents del Marroc –que suposen la meitat dels estrangers–, seguits per l'alumnat de Romania, Equador, Colòmbia, Regne Unit i Pakistan. Vetllarem per tal que les llengües d'origen dels nostres alumnes siguin presents a l'escola com a reconeixement del patrimoni cultural que aporten.

El català és la d'ús habitual en el centre. De fet, fins i tot entre l'alumnat nouvingut de procedència diversa és la llengua de comunicació quotidiana. No és així, evidentment, en l'alumnat de procedència llatinoamericana que té el castellà com a llengua pròpia; però, fins i tot aquest alumnat sap fer ús de manera molt versàtil de les dues llengües.

La nostra fita és que, al final de l'etapa obligatòria, l'alumnat assoleixi la competència plena en les dues llengües perquè sabem que l'assoliment de la competència plena en ambdues llengües és la garantia que l'escola proporciona als alumnes el coneixement lingüístic que els cal per tenir les mateixes oportunitats.

2.2 Entorn

Cal tenir en compte l'entorn social de l'escola. El PLC ha de convertir el centre en el nucli d'una proposta d'educació lingüística d'entorn, que inclogui altres institucions i organitzacions de base, que les coordini en la mesura de les possibilitats, que s'esforci a treure l'ensenyament-aprenentatge de les llengües al carrer i que porti les pràctiques lingüístiques del carrer als centres educatius,

ja que les propostes per aprendre llengües s'han de dissenyar en el marc d'una societat multicultural i multilingüe. Així, s'ha d'intentar establir un pont entre el centre educatiu i l'entorn social, tant perquè el centre estigui obert a les produccions socials, com perquè les produccions escolars tinguin el seu ressò en la societat de l'entorn.

El centre ha d'articular les activitats escolars amb les culturals que es produeixen en el seu entorn social per aconseguir un ensenyament més comprensiu i, especialment, per potenciar la valorització de la diversitat lingüística i cultural, el respecte cap a totes les llengües i cultures del món, la curiositat pel seu aprenentatge i la consciència de les conseqüències negatives de l'homogeneïtzació lingüística i cultural i de la pèrdua de les llengües i cultures del món.

En aquest sentit, es poden facilitar activitats a les biblioteques i mediateques que reforcin la lectura; potenciar l'ús de materials diversos que tinguin versions en diferents llengües a través de versions traduïdes o subtitulades en cinemes, música, vídeos...; estimular l'assistència a activitats de teatre, dansa, i altres arts; crear espais per a les sortides escolars de les diferents àrees; impulsar la participació del centre educatiu tant en activitats socials de l'entorn com en la ràdio o les televisions locals, etc.; promoure l'organització d'activitats en el centre en que tinguin cabuda elements del teixit social de les poblacions d'on prové l'alumnat. Moltes d'aquestes activitats ja s'estan duent a terme i la valoració que se'n fa és força positiva.

L'adequada prioritització i funció d'aquests aspectes més globals en cada un dels nivells educatius i la seua incidència en les activitats pròpiament acadèmiques facilitarà un coherent desenvolupament de les competències comunicatives (tant de producció com de recepció i d'interpretació dels missatges) necessàries per a la participació en la nostra societat i per a potenciar els aprenentatges de l'alumnat en totes les seues dimensions.

Cal seguir treballant, doncs, perquè el centre participi de la dinàmica social i cultural de les diverses localitats d'on prové l'alumnat –tenint en compte la dificultat afegida que suposa la dispersió d'alumnes en nou nuclis de població– i així involucrar aquest jovent a implicar-se i col·laborar en les diverses activitats socials i culturals del seu entorn (grups musicals, esportius, culturals...).

3 La llengua catalana, llengua vehicular i d'aprenentatge

L'ensenyament de la llengua a Catalunya ha de fer-se tenint en compte la realitat multilingüe i multicultural d'aquesta societat i l'objectiu del desenvolupament de la competència plurilingüe i pluricultural. Per tant, el PLC ha d'estructurar contextos d'ús el més variats possibles, definir clarament el paper de cada llengua i coordinar l'ensenyament de totes.

El nostre PLC pren com a punt de partida el marc legal que, en aquests moments, queda definit a la Llei de política lingüística, la qual, a l'article 2, diu:

- 1. El català és la llengua pròpia de Catalunya i la singularitza com a poble.*
- 2. El català, com a llengua pròpia, és:*
 - a) La llengua de totes les institucions de Catalunya, i en especial... de l'ensenyament.*

Pel que fa a l'ensenyament, a l'article 20 precisa:

- 1. El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament, en tots els nivells i les modalitats educatius.*
- 2. Els centres d'ensenyament de qualsevol grau han de fer del català el vehicle d'expressió normal en llurs activitats docents i administratives, tant les internes com les externes.*

Aspecte que completa amb el que diu a l'article 21:

El català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament no universitari.

Aquest marc legislatiu fonamental situa el català com a llengua de l'escola que cal atendre en tots els àmbits escolars. Però no es pot aïllar de la realitat multilingüe i multicultural del nostre país, i per tant cal establir vincles amb les altres llengües i cultures per fer possible que el català esdevingui la llengua comuna de tots els ciutadans i ciutadanes per desenvolupar la cultura que hem de construir entre tots, ja a partir de l'escola.

D'una manera molt concreta, cal plantejar les relacions amb el castellà sabent que la normalització del català passa necessàriament per un adequat plantejament de l'ensenyament d'ambdues llengües, donades les repercussions que té el fet que el català sigui una llengua minoritzada. Cal trobar l'equilibri que faci possible que, com diu l'apartat 3 de l'article 21 de la llei abans citada.

Som conscients, a l'hora d'elaborar aquest PLC que, en les societats bilingües cal prioritzar l'ensenyament de la llengua que està en inferioritat de condicions perquè no es perdi; i que cal que tota la societat sigui conscient d'aquest fet. Cert és que, en el nostre centre, tenim molt de camí fet, sobretot per dos motius:

- ✓ Hi ha una excel·lent coordinació entre les dues llengües i aquesta coordinació ens ajuda a transferir els aprenentatges i a consolidar encara més la llengua pròpia del país, el català.
- ✓ Pel que fa al nostre al nostre alumnat, no podem pas dir que el català sigui una llengua minoritzada ja que és la llengua vehicular d'un percentatge molt alt d'alumnes, de les seves famílies i del seu entorn. Tenim la gran sort que l'alumnat fa servir el català també en les anomenades relacions informals per contraposar-les a les que formen part de l'àmbit acadèmic i/o especialitzat. No existeix la disglòssia lingüística en un percentatge que pugui ser significatiu.

Respecte del primer motiu que acabem d'esmentar, ara, volem anar una mica més enllà i volem que aquesta planificació tingui en compte totes les àrees curriculars, tots els espais de la vida escolar i totes les llengües, no solament les que s'aprenen a l'escola, sinó també les llengües familiars. Volem també atendre els aprenentatges lingüístics que es produeixen a les àrees no lingüístiques, amb una atenció molt especial als aspectes discursius, les parts del text i la seva funcionalitat quant als continguts específics. De fet, ja fa uns anys que vàrem encetar aquest projecte i cal donar-li continuïtat i rellevància perquè sabem que, d'una banda, una proposta inclusiva d'educació lingüística s'ha de basar en un treball a partir d'usos reals i significatius (orals i escrits) de les llengües, i, de l'altra, sabem també que el projecte lingüístic de centre ha de vetllar per una coherència metodològica que involucri en aquest objectiu no tan sols les classes de llengua, sinó també tots els altres espais on s'ensenyen i aprenen llengües.

Respecte del segon motiu esmentat, pensem que és en l'àmbit audiovisual i en el de jocs virtuals i plataformes virtuals que cal vetllar per al ple reconeixement i ús de totes les llengües.

3.1 La llengua, vehicle de comunicació i de convivència

3.1.1 El català, vehicle de comunicació

Segons el Decret 43/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria, a l'article 4, la llengua catalana ha de ser l'eix vertebrador del projecte educatiu. Per tant, l'objectiu fonamental d'un projecte educatiu plurilingüe és aconseguir que tot l'alumnat assolixi una sòlida competència comunicativa en acabar l'educació obligatòria, de manera que pugui utilitzar normalment i de manera correcta el català i el castellà, i pugui comprendre i emetre missatges orals i escrits en les llengües estrangeres que el centre hagi determinat en el projecte educatiu; en el nostre cas, l'anglès i el francès.

El català és la llengua usada en les d'activitats d'ensenyament i aprenentatge i en gairebé totes les activitats acadèmiques i és l'eina de cohesió i integració entre totes les persones del centre. Cal fer constar, també, que, de vegades, hi ha professors que s'expressen habitualment en castellà.

El català, com a llengua pròpia de Catalunya, serà utilitzat normalment com a llengua vehicular d'ensenyament i aprenentatge i en les activitats internes i externes de la comunitat educativa: activitats orals i escrites de l'alumnat i del professorat, exposicions del professorat, llibres de text i material didàctic, activitats d'aprenentatge i d'avaluació, i en les comunicacions amb les famílies.

3.1.2 El català, eina de convivència

En els darrers anys, els profunds canvis socials experimentats han fet palesa la necessitat que els centres educatius s'adeqüin a la creixent complexitat i pluralitat lingüística que ha anat adquirint la societat catalana. Trobar respostes als nous reptes educatius que plantegen aquests canvis és un objectiu de primer ordre, i ha de suposar una aposta clara per avançar en la consolidació dels centres educatius. En aquest sentit, el centre té clara la necessitat de la implicació de tots els agents educatius per tal d'assumir aquests canvis i crear un espai de convivència que té com a instrument fonamental el català, que n'és la llengua vehicular. En aquest sentit, durant el curs 2009/10 es va iniciar ja el pla de convivència amb la diagnosi del centre.

El nostre centre té consciència clara sobre la necessitat de l'ús del català en la comunicació quotidiana. Tenim la gran sort que el català és la llengua habitual de comunicació i gairebé no cal impulsar-ne actuacions d'ús entre tota la comunitat educativa, perquè ja és l'eina bàsica de convivència. La llengua catalana, doncs, no queda limitada a una llengua exclusivament d'aprenentatge i esdevé l'engrenatge comunicatiu de tota la comunitat educativa. Les accions que cal continuar duent a terme se centren sobretot en la transmissió d'aquesta idea i d'aquesta realitat a l'alumnat nouvingut.

3.2 L'aprenentatge/ensenyament de la llengua catalana

3.2.1 Llengua oral

Una de les competències bàsiques que ha de desenvolupar l'alumnat és la competència comunicativa lingüística (i també audiovisual). Tenim molt clar que és l'adquisició i el desenvolupament d'aquesta competència que permetrà al nostre alumnat reeixir en la resta de competències. És per això que en el desenvolupament de les activitats escolars el paper de la llengua oral és fonamental: cal aprendre a parlar, escoltar, exposar i dialogar per aprendre. Un bon domini de l'expressió és bàsic per ser ciutadans i ciutadanes que estiguin preparats i preparades per saber expressar de forma raonada i coherent les seues opinions.

A partir d'unes bones interaccions orals és com s'aprèn a llegir i a comprendre millor els textos (i a escriure i reflexionar i revisar com s'escriu) i s'aprèn a pensar. En això juguen un paper clau les preguntes, les que realitza el professorat i les que ha d'aprendre a formular l'alumnat. En la llengua parlada, el paper central és per a qui aprèn i cal que el professorat sàpiga orientar-lo perquè l'ús de les habilitats de la llengua parlada vagi generant l'hàbit de fer reflexionar sobre com es fan les coses.

Com a competència més pròpia de l'àmbit de llengües, la competència oral facilita –a través dels intercanvis amb els altres– l'elaboració i expressió d'idees, opinions i sentiments, és a dir, la construcció del propi pensament. Aquesta competència, la considerem en totes les seues dimensions, la de la interacció, la de l'escolta i la producció, i la de la mediació, en gran grup o grups més petits, atenent tant els aspectes verbals com els no verbals i la possibilitat d'emprar diferents mitjans, així com les tecnologies de la informació i la comunicació.

Aquesta priorització de la llengua parlada és de gran importància quan es tracta de l'ensenyament d'una llengua nova per a l'alumnat. En aquesta situació, l'ús de diferents recursos didàctics, amb formats i suports variats i en diferents contextos (festes, representacions, projectes i activitats curriculars, intercanvis, sortides...) ha de ser una de les claus per a un aprenentatge eficaç.

La llengua oral és un dels àmbits on més es pot incidir encara a nivell del centre. Tot i que hi podria haver un plantejament més homogeni i coordinat de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral, la realitat és que aquesta es treballa habitualment en tots els cursos i es presenten i practiquen les diverses modalitats de textos orals (entrevista, conversa, exposició, dramatització, argumentació, recitació, etc.). En aquest sentit, cal seguir aprofundint en la reflexió sobre el treball a desenvolupar encara pel que fa a la llengua oral, tenint en compte que és un dels aspectes que la normativa pretén reforçar i que més pes haurà de tenir en l'avaluació.

També, cal reforçar la necessitat de treballar els diversos registres de la llengua així com de potenciar la varietat geogràfica pròpia, alhora que conscienciar la totalitat del professorat en la necessitat de formar l'alumnat en la llengua oral des de totes les àrees del currículum.

3.2.2 Llengua escrita

L'ensenyament de la llengua escrita ha de tenir com a objectiu aconseguir, al final de l'ensenyament obligatori, formar lectors i escriptors competents. Per tal d'aconseguir aquest objectiu s'han d'aplicar les orientacions que dóna el currículum i planificar activitats de lectura i escriptura que tinguin en compte les necessitats comunicatives i acadèmiques que té l'alumnat en els diversos nivells.

Si bé la majoria del professorat de llengües i també la resta del professorat aplica els aspectes de l'enfocament metodològic que dóna el currículum, tenim encara molt camp per recórrer. Estem treballant actualment a trobar, d'una banda, estratègies organitzatives per facilitar la coordinació entre el professorat de llengües i el d'altres matèries, amb l'objectiu de reforçar la competència lingüística de l'alumnat i, de l'altra, a continuar aprofundint en els mecanismes de coordinació del professorat de llengües amb l'objectiu de fomentar un tractament integrat de les llengües per tal de desenvolupar programacions didàctiques coherents, que reforcin els aspectes comuns de les llengües, que

n'evitin duplicitats i que contribueixin al desenvolupament de la competència plurilingüe de l'alumnat.

Com a aspecte concret a incidir en la millora del tractament de la llengua escrita, es planteja la necessitat d'incorporar més activitats de tipus funcional i de pràctiques de lectura i d'escriptura. Es tracta de donar més rellevància als aspectes textuais i funcionals aprofitant les situacions comunicatives que parteixen de les àrees per planificar les activitats de llengua escrita.

3.2.3 Relació llengua oral i llengua escrita

Segons el Decret 143/2007, de 26 de juny (que es pot consultar a la següent adreça: <https://www.gencat.net/diari/4915/07176092.htm>), pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'ESO, en l'àmbit de llengües –i això inclou les àrees de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura i Llengües Estrangeres– la competència comunicativa escrita s'ha de potenciar en totes les seues dimensions, receptives (lectura) i productives (escriptura), de comunicació i creació, i cal relacionar-la amb les interaccions orals que afavoriran un aprenentatge cada cop més conscient i eficaç. Els processos de lectura i escriptura són complexos i diversos segons quin sigui el tipus de text i el contingut que s'hi vehicula, són processos que s'aprenen en la lectura i escriptura de textos a qualsevol matèria o activitat escolar. Cal motivar qui llegeix i escriu perquè descobreixi en la llengua escrita una eina per entendre's a si mateix i a les altres persones, i els fenòmens del món i la ciència, i també que és una font de descoberta i de plaer personal.

En això té molta importància la potenciació de la biblioteca (i mediateca) i altres institucions escolars com la ràdio o plataformes d'Internet, com a dinamitzadores de l'aprenentatge lector i escriptor. A més, cal aplicar-la progressivament a textos de nivells de complexitat cada vegada més gran i de tipologia i funcionalitat diversa, en diferents suports (paper/digital, lineal/discontinu) i formats (text, gràfiques i imatge).

En un plantejament integrat de l'ensenyament de les habilitats lingüístiques, la relació que s'ha d'establir entre la llengua oral i la llengua escrita ha de ser recíproca. La majoria del professorat del centre comparteix el plantejament integrat de les quatre habilitats, parlar, escoltar, escriure i llegir (processos productius i receptius orals i escrits). Actualment estem treballant en la planificació d'activitats en què la interrelació d'aquestes quatre habilitats hi és evident i hi estem treballant des de totes les àrees i no només des de les de llengua.

Ara, però, segons els experts, s'afegeixen dos processos nous que en el camp de l'ensenyament de qualsevol contingut poden esdevenir claus. Es tracta de la interacció i la mediació. La interacció (adults-infants i entre iguals) com a via de construcció del saber, que verbalitza els processos interiors que cal realitzar, amb la qual cosa fomenta les activitats metacognitives, fonamentals en el desenvolupament de l'autonomia en l'aprenentatge. Se sap que aquest procés no tan sols és útil en els nivells inferiors de l'ensenyament, sinó durant tot

l'aprenentatge, perquè fomenta el cap a l'autonomia. Veus fonamentades ens diuen que els processos de mediació lingüística es poden mirar com a complementaris dels de la interacció, ja que suposen el foment de l'elaboració de la informació per poder ser comunicada a un altre receptor amb qui hi ha dificultat de comunicació, ja sigui per diferències d'edat, de coneixement, o de referents culturals.

Cada vegada més, en el centre s'utilitzen la llengua oral i la llengua escrita com a suport per analitzar, reflexionar i millorar l'altra habilitat, es té en compte una gradació pel que fa a la dificultat de les activitats i es planifiquen activitats en què la relació de la llengua oral i la llengua escrita és inherent (lectura expressiva, dramatitzacions...). Des del nostre centre volem fer propostes didàctiques en què aquests dos nous processos clau per a l'ensenyament de les llengües (la mediació i la interacció) siguin rellevants.

L'aprenentatge de la llengua és responsabilitat del professorat de totes les àrees. És aquest un punt essencial en tot PLC, ja que de la coordinació i de l'actuació a nivell de centre en depèn bona part de l'èxit i de l'assoliment de les competències bàsiques que tenen relació amb les capacitats lingüístiques. El conjunt del claustre n'ha de ser conscient i actuar en conseqüència.

En el nostre centre, a més del departament de llengua catalana, hi ha un nombre considerable de professors i professores que, a títol personal, consideren que també és responsabilitat seva que l'alumnat assoleixi el nivell adequat d'expressió i comprensió en català. El professorat sol vetllar per l'aprenentatge de l'expressió i comprensió del català des de les diferents àrees del currículum, tot i que no se n'ha fet fins ara un seguiment sistemàtic ni se n'ha valorat els resultats.

Per tal de millorar en aquest punt la realitat de l'IES, i per tal que l'alumnat arribi al nivell adient d'expressió i comprensió en català, caldrà que l'equip docent assumeixi aquest objectiu com a responsabilitat del propi claustre, des de totes les àrees, i s'actui en conseqüència –ja no a títol només personal–, preveient els mecanismes adequats de seguiment i avaluació i aplicant a l'aula metodologies que estimulin l'expressió oral i escrita.

3.2.4 Continuitat i coherència entre cicles i nivells

L'equip docent disposa d'un espai per coordinar-se i consensuar els principis metodològics que han d'orientar l'ensenyament de les dimensions que marca el currículum i també per fer el traspàs de la informació sobre les característiques de l'alumnat i sobre els valors que es volen transmetre i treballar. També caldrà que en aquest espai, d'acord amb el que s'ha plantejat en el punt anterior, es vetlli per acordar els usos lingüístics que s'han d'emprar i el seu ensenyament.

En relació amb aquest apartat, el centre disposa de documents que concreten aspectes didàctics i organitzatius. Les programacions i els criteris d'avaluació, els revisa conjuntament l'equip docent a través de cada departament. Sí que es disposa de protocols per fer el traspàs de la informació d'una promoció d'alumnes quan hi ha un canvi de tutor o tutora, especialment quan

l'alumnat passa de 2n a 3r d'ESO –que és quan se solen produir la major part de canvis en les tutories–, o de 4t d'ESO a batxillerat o al cicle formatiu.

Hi ha coordinació amb els centres de primària d'on procedeix l'alumnat. Aquesta coordinació sol recollir informació diversa sobre l'alumnat, sigui de tipus acadèmic sigui de tipus actitudinal i de capacitats. Aquesta informació podria ampliar-se als aspectes metodològics. Pensem que estem fent molt bona tasca en aquesta coordinació amb els centres de procedència del nostre alumnat i que hi esmercem molt d'esforç per fer que aquest traspàs no sigui només de la informació acadèmica i és per això que hem engegat alguns projectes molt interessants. A tall d'exemple, en resumim dos:

- ✓ Les tutores de primer, a través de la direcció del nostre centre, concerten una entrevista amb l'equip directiu i els mestres responsables dels centres d'on provenen els nostres alumnes per tal de saber com es treballen les habilitats lectores i així poder donar continuïtat, paular objectius comuns i, molt important, saber quin és el punt de partida.
- ✓ Una mostra representativa de l'alumnat de primer, abans d'acabar el curs, van a l'escola de primària de la qual provenen i expliquen al futur alumnat del nostre institut què s'hi trobaran.

Les reunions de coordinació de nivell estan planificades en relació amb les necessitats que es perceben i a les possibilitats organitzatives, de manera que no hi ha una temporització concreta que en fixi la periodicitat. El professorat també s'organitza, quan cal, en equips intercicles per tractar alguns temes puntuals.

3.2.5 Acol·lida d'alumnat nouvingut i ensenyament inicial de la llengua vehicular

El centre disposa d'un pla d'acollida on es recullen i se sistematitzen la major part d'actuacions i les mesures organitzatives que s'han de posar en marxa per facilitar la incorporació de l'alumnat nouvingut. S'han establert mecanismes perquè aquest pla d'actuacions sigui compartit i aplicat per la major part del professorat.

Pel que fa a l'aprenentatge inicial de la llengua, s'han obert processos de reflexió i adequació de les metodologies d'aprenentatge del català com a segona llengua amb alumnat nouvingut, però encara no s'ha arribat al punt que tot el professorat apliqui estratègies comunes per facilitar una instrucció comprensible en totes les àrees.

3.2.5.1 Alumnat que desconeix les dues llengües oficials

Per a l'alumnat nouvingut, s'implementen programes lingüístics d'immersió en llengua catalana amb la finalitat d'intensificar-ne l'aprenentatge i garantir-ne el coneixement. L'alumne que acaba d'arribar rep un ensenyament de la llengua

vehicular del centre de manera intensiva, sempre d'acord amb les necessitats de l'alumnat i la disponibilitat horària del professorat del centre

El departament d'Orientació és l'encarregat de coordinar l'aplicació de metodologies per a l'aprenentatge inicial de la llengua i col·laborar amb la resta de docents per facilitar estratègies que ajuden a una instrucció comprensible en totes les àrees. S'han establert criteris sobre quin ha de ser el tractament de les llengües curriculars pel que fa a la seqüència d'aprenentatge, que s'apliquen en funció de les possibilitats organitzatives.

3.2.5.2 Alumnat sud-americà de parla hispana

Es té en compte la diferència entre l'alumnat que desconeix les dues llengües oficials i el que en desconeix només una, i aquest sol ser un element rellevant a l'hora d'organitzar el currículum personalitzat d'aquests alumnes. S'apliquen algunes estratègies a partir de la proximitat de les llengües catalana i castellana per facilitar els aprenentatges, la comunicació i l'ús de la llengua vehicular des de l'inici de la incorporació de l'alumnat nouvingut.

3.2.6 Atenció de la diversitat

El centre està duent a terme una reflexió profunda i un treball de definició dels mecanismes organitzatius, curriculars i pedagògics per atendre la diversitat de l'alumnat, d'acord amb les orientacions del Departament d'Educació. Es tracta d'un procés engegat el curs 2006/07, durant el qual es va consultar a tot el professorat l'adequació de les mesures que el centre adoptava en relació amb l'atenció a la diversitat i la possibilitat de dur a terme actuacions de millora.

En el curs 2008/09 s'inicia la redacció del Pla d'Atenció a la Diversitat, en el qual participen la coordinadora pedagògica, la cap d'estudis, el coordinador de llengua, interculturalitat i cohesió social (CLIC), una professora psicopedagoga, una professora del departament de matemàtiques, una del departament de naturals i un del de castellà. El Pla preveu establir les actuacions i les estratègies del centre en matèria d'atenció a la diversitat, així com fixar l'organigrama de la CAD (Comissió d'Atenció a la Diversitat), la seva periodicitat i els aspectes referents a l'avaluació.

El centre, per tant, està acabant de definir com organitza l'atenció a la diversitat de necessitats i ritmes d'aprenentatge de l'alumnat. S'han iniciat actuacions conjuntes per avançar, en el marc d'una escola inclusiva, en l'atenció adequada de la diversitat de l'alumnat, la qual no s'identifica únicament amb l'atenció a l'alumnat de necessitats educatives especials. Se considera la diversitat en sentit ampli: diversitat de ritmes d'aprenentatge, de capacitats, de motivacions, de necessitats, de procedència, etc.

És per aquest motiu que hem inclòs, dins de la Programació General de Centre, tres objectius que ens permeten avançar en l'atenció a la diversitat.

Aquests objectius són:

- ✓ Incorporar i consolidar el treball per projectes com a innovació educativa al centre per tal d'afavorir la inclusió, l'atenció a la diversitat i la millora competencial. Es proposa iniciar i donar continuïtat a la Xarxa de competències bàsiques, per dinamitzar els equips docents.
- ✓ Incorporar i consolidar els àmbits pedagògics als cursos de 1r i 2n d'ESO per tal d'afavorir la inclusió, la transició de primària a secundària així com l'atenció a la diversitat i la millora competencial:
- ✓ Implementar la comissió de convivència, iniciar la formació del programa #aquiproubullying per afavorir la convivència, especialment en els equips de 1r i 2n d'ESO, i donar continuïtat al programa en els propers cursos.
- ✓ Establir acords metodològics d'aula així com diversificar els instruments i eines d'avaluació.
- ✓ Intercanvi d'experiències docents en el si de l'equip docent i també en Jornades comarcals com Fem i Compartim que clouen cada any el curs.

Pel que fa específicament a l'àrea de llengua catalana, els diferents agrupaments, les diferents estratègies que adopta el centre i les decisions que es prenen a nivell de departament tenen com a objectiu adaptar-se a la realitat de l'alumnat per tal d'atendre millor tota la diversitat que s'ha evidenciat, en vista a l'assoliment de les competències bàsiques, centrades sobretot en el desenvolupament de la comprensió lectora i oral, d'una banda, i l'expressió oral i escrita, de l'altra.

3.2.7 Activitats d'incentivació de l'ús de la llengua

Com ja ha estat comentat en apartats anteriors, el fet que el català sigui la llengua de comunicació habitual en el centre fa gairebé innecessària una programació sistemàtica d'activitats d'incentivació de la llengua. Això no vol dir que no organitzem al llarg del curs i des de diferents departaments activitats, no ja per incentivar l'ús de la llengua sinó per millorar-ne l'ús i copsar-ne els registres.

3.2.8 Avaluació del coneixement de la llengua

El conjunt d'actuacions previst pel centre en relació amb les diferents fases de l'avaluació de l'aprenentatge i l'ús de la llengua inclou la valoració dels processos d'ensenyament-aprenentatge de les dimensions comunicativa i literària, la gestió del currículum i els mecanismes de coordinació entre el professorat.

Així, existeixen criteris d'avaluació consensuats sobre els elements que s'han de tenir en compte a l'hora de valorar els aprenentatges i l'ús de la llengua. Existeixen també criteris en relació amb les diferents fases del procés d'avaluació que s'apliquen majoritàriament, tot i que el professorat els ha d'anar

actualitzant constantment d'acord amb les noves orientacions i canvis curriculars i amb els diferents perfils de l'alumnat.

S'avaluen les competències relacionades amb la dimensió comunicativa i amb la dimensió literària. Es té en compte, també, la llengua oral a partir de la percepció del professorat i d'alguna pauta d'observació sistemàtica consensuada. Els instruments d'avaluació són majoritàriament escrits i s'apliquen en diferents moments del procés d'ensenyament-aprenentatge, encara que no existeix una aplicació sistemàtica dels diferents tipus d'avaluació, tot i ser-hi presents.

Entenem l'avaluació com un procés pedagògic i informatiu que ha d'incidir en el desenvolupament del currículum. Els resultats d'aquesta avaluació són un element important a l'hora de decidir l'organització del currículum, la distribució de l'alumnat en grups i l'atenció personalitzada a cada alumne.

En resum, el nostre PLC vol vetllar també per la diversificació d'instruments d'avaluació, de moments i d'objectius d'avaluació. Pensem, certament, que el més important d'aquests instruments és que han d'ajudar l'alumnat a percebre i entendre els seus comportaments lingüístics i a millorar-los, en el camí vers l'autonomia, i que els docents han d'estar disposats a dotar l'alumnat d'aquest tipus de responsabilitat. És per aquest motiu que hem incorporat al 3r. objectiu, abans esmentat, de la programació anual de centre la importància d'implementar el sistema de rúbriques, consensuades fins i tot amb el mateix alumnat, per a la millora de l'aprenentatge i l'avaluació.

3.2.9 Materials didàctics

El centre, a l'hora de determinar els materials didàctics per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana, aplica uns criteris clars i coherents sobre quines han de ser les seves funcions, sobre les característiques que han de tenir i sobre l'adequació al currículum, tenint sempre en compte les necessitats de l'alumnat.

S'apliquen criteris compartits per a la selecció de llibres de text i per a l'adaptació i creació de materials didàctics, amb l'objectiu d'atendre la diversitat de necessitats d'aprenentatge. Sovint aquests materials elaborats per professors en particular són compartits amb la resta del departament o de l'equip docent del nivell a què estan adreçats, si bé no hi ha una sistematització establerta en aquest sentit.

Es fa també un seguiment de l'elaboració de la seqüència didàctica per al tractament de l'elaboració de la dimensió literària, que té continuïtat al llarg de tota l'etapa, i se segueixen criteris sobre quin ha de ser el tractament didàctic de la dimensió literària, en funció de la diversitat de l'alumnat i de les seues necessitats.

3.3 El català, llengua vertebradora d'un projecte plurilingüe

3.3.1 Informació multimèdia

La incorporació de les tecnologies de la informació i de la comunicació al sistema educatiu respon al desenvolupament de la societat del coneixement en àmbit formatiu. Des d'aquest punt de vista, hi ha una relació directa entre el desenvolupament de les TIC i la llengua com a vehicle de comunicació i de convivència.

El centre ha aplicat de manera continuada un criteri de desenvolupament del programari i dels suports digitals en general que produeix basat en la priorització de la llengua vehicular i, en conseqüència, hi ha adaptat plenament les eines digitals amb què treballa. En aquest aspecte, actualment treballem en el desplegament de l'estratègia digital de centre i la competència digital transversal.

3.3.2 Usos lingüístics

El professorat de llengua treballa explícitament els usos lingüístics de l'alumnat, per tal de mantenir la llengua catalana com a llengua d'ús habitual. La resta del professorat els treballa implícitament, ja que la dimensió plurilingüe i intercultural del currículum planteja continguts relacionats amb els usos socials en un context multilingüe com és el de Catalunya.

3.3.3 Diversitat lingüística del centre i de la societat en el currículum

Per formar parlants plurilingües i interculturals cal l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, i en castellà com a garantia que l'escola proporciona a l'alumnat la competència que li cal per tenir les mateixes oportunitats; també el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i d'aprendre de totes les llengües i cultures.

La diversitat lingüística present a les aules i a l'entorn del centre s'aprofita puntualment per fer activitats de diferent tipus. Aquesta diversitat es valora simbòlicament (amb cartells, exposicions, recitals...). Actualment volem anar més enllà i treballar la diversitat lingüística també en activitats de desenvolupament del currículum, tot i que encara no sol tractar-se d'una activitat consensuada per tot l'equip docent.

3.3.4 Català i llengües d'origen

En relació amb aquest apartat, és evident que resulta força positiva l'existència d'una relació directa entre l'aprenentatge de la llengua i l'establiment de vincles afectius basats en el reconeixement i valoració de la llengua d'origen de l'alumnat.

Per això, els equips volem treballar perquè els docents del nostre centre disposin d'informació sobre les diverses llengües familiars presents a l'aula per

poder-ne fer ús i que tinguin present la interdependència lingüística i l'assoliment de les competències comunes per millorar l'aprenentatge de tothom.

4 La llengua castellana

4.1 L'aprenentatge/ensenyament de la llengua castellana

4.1.1 Introducció de la llengua castellana

L'INS ha de garantir que l'alumnat tingui un domini ple del castellà, llengua cooficial a Catalunya, conjuntament amb el català. És per aquest motiu que s'intenta oferir l'ensenyament d'aquelles formes d'ús menys conegudes per l'alumnat. Com que aquest alumnat procedeix majoritàriament d'un àmbit geogràfic en què la gran majoria de la població és catalanoparlant i, per tant, la seva llengua materna i d'ús habitual és la catalana, la tasca del professorat s'haurà de centrar especialment en la valoració del castellà per part de l'alumnat i en la necessitat d'esforçar-se per conèixer-lo, saber-lo i emprar-lo perfectament, tant oralment com per escrit. Aquesta és també la raó d'introduir la llengua castellana a l'alumnat nouvingut ja des del primer moment que arriba al centre.

Des del departament de Llengua Castellana i Literatura s'assegura una distribució coherent i progressiva del currículum de llengua castellana al llarg de l'etapa i s'estableixen criteris que permeten reforçar i no repetir els continguts comuns programats en el currículum de llengua catalana. Ja hem esmentat la bona coordinació entre ambdós departaments a l'hora de repartir aquests continguts comuns, coordinació que cal mantenir i sistematitzar.

Es té en compte, doncs, la realitat sociolingüística de l'alumnat. Hi ha continuïtat i coherència metodològica entre el que es fa en català i el que es fa en castellà: es té clar que l'objectiu final és que l'alumnat tingui el mateix nivell de llengua catalana que de llengua castellana. Cal esmentar que els resultats de les proves diagnòstiques són iguals de favorables per al català que per al castellà. Queda, però, feina per fer i cal reflexionar sobre les diferents metodologies a emprendre per tal de millorar l'aprenentatge de les llengües.

4.1.2 Llengua oral

El centre té present que l'enfocament emprat en l'aprenentatge i ús de la llengua castellana ha d'incloure activitats perquè l'alumnat adquireixi habilitats lingüístiques. D'aquesta manera, es treballa habitualment la llengua oral en tots els cursos així com les diferents modalitats de textos orals (entrevista, conversa, dramatització, recitació, argumentació...). Cal continuar treballant en aquesta línia i sistematitzar alguns d'aquests processos per tal que la iniciativa formi part de les directrius del centre i no depengui tant del professorat que hi pren part.

Bàsicament, es treballa la variant estàndard del castellà. Depenent del curs, del nivell i de les capacitats de l'alumnat es valoren i es fan presents les altres variants del castellà. Hem de continuar treballant amb els nostre alumnat les varietats socials de la llengua i els diferents àmbits lingüístics, insistint sobretot en el lèxic específic.

4.1.3 Llengua escrita

L'ensenyament de la llengua escrita ha de tenir com a objectiu aconseguir al final de l'ensenyament obligatori formar lectors i escriptors competents. Per aconseguir-ho, s'han d'aplicar les orientacions del currículum i planificar-se activitats de lectura i escriptura que tinguin en compte les necessitats comunicatives i acadèmiques que té l'alumnat dels diversos nivells, la qual cosa es fa en coordinació amb el departament de llengua catalana.

La majoria del professorat del centre aplica alguns aspectes de l'enfocament metodològic que dona el currículum, però cal encara reflexionar conjuntament sobre quins canvis s'han de produir en la pràctica educativa per aplicar les orientacions de manera efectiva.

Cert és que hi ha un plantejament global sobre la lectura i l'escriptura que té en compte que és un procés complex. És per això que cal treballar aquestes competències des de tots els àmbits i que aquest treball ha de ser progressiu i pactat.

Des dels departaments de llengües s'estableixen unes hores setmanals de lectura, en català o en castellà i s'està treballant perquè la coordinació estigui cada cop més sistematitzada.

4.1.4 Activitats d'ús

El nivell escrit en llengua castellana es considera correcte, però una part de l'alumnat d'origen no castellanoparlant té dificultats per expressar-se oralment en aquesta llengua, per la qual cosa s'han de reforçar mecanismes que n'afavoreixin l'ús en propostes acadèmiques diverses. En aquest sentit, en actes com la festa de sant Jordi ja s'han dut a terme activitats en què s'ha posat de relleu la llengua oral a través de la recitació de poemes o altra tipologia de textos, ja sigui a les aules o davant de la comunitat educativa, en el transcurs de diversos actes. També, s'esperona i s'assessora l'alumnat perquè presentin els seus treballs escrits en concursos i premis en llengua castellana.

Cal seguir preveient activitats d'incentivació de la llengua castellana per tal de reforçar-ne el procés d'ensenyament i aprenentatge, fent especial atenció a l'oralitat.

De la mateixa manera, cal assegurar la presència de recursos digitals i audiovisuals en l'aprenentatge d'aquesta llengua, com a mitjà d'accés a material divers, per atendre els diferents estils i ritmes d'aprenentatge de l'alumnat, per la vàlua afegida que aquestes eines tenen en el

desenvolupament d'estratègies per al tractament de la informació i per la difusió dels resultats de les tasques d'aprenentatge

4.1.5 Alumnat nouvingut

El Departament de Llengua Castellana (també el Departament de Llengua Catalana), com a primer implicat en la qüestió, preguntat sobre la idoneïtat d'introduir la llengua castellana a l'alumnat nouvingut des del primer moment que aquest arriba al centre, va manifestar-se d'acord amb aquesta mesura. Posteriorment, la decisió es va traslladar i comunicar a la Comissió d'Atenció a la Diversitat, reunida el mes de setembre de 2008. Així, tot l'alumnat del centre rep l'ensenyament de la llengua castellana: tres hores setmanals a l'ESO i dues al Batxillerat.

5 Altres llengües

5.1 Llengües estrangeres

5.1.1 Estratègies generals per a l'assoliment de l'objectiu de l'etapa

5.1.1.1 Desplegament del currículum

El centre intenta assegurar una distribució coherent i progressiva del currículum al llarg de l'etapa, amb un tractament cíclic dels conceptes, variant els contextos d'ús d'acord amb l'etapa madurativa i les necessitats de l'alumnat. També ofereix oportunitats d'ús significatiu de la llengua estrangera dins i fora de l'aula (sortides al teatre, espectacles en llengües estrangeres, crèdits de síntesi) i espais d'interacció i comunicació suficientment variats per donar-ne resposta.

En aquest sentit, i per atendre els diversos ritmes d'aprenentatge, una de les principals estratègies que se segueixen és preveure agrupaments de diversa tipologia (individuals, parelles, grups de desdoblament; grups per nivells, etc.) amb la finalitat de millorar el coneixement de les llengües estrangeres, que són, en el nostre cas, l'anglès –obligatori per a tot l'alumnat– i el francès –de caràcter optatiu a l'ESO.

La possibilitat de disposar de grups reduïts en 1/3 de les hores comunes de llengua estrangera a l'ESO, tot i que insuficient, permet programar tasques d'aprenentatge en aquesta part de l'horari lectiu que incideixen molt especialment en el desenvolupament de les competències d'expressió i interacció oral.

En el centre es preveu l'ús de les llengües estrangeres en la projecció dels resultats del treball curricular fora de l'aula d'aprenentatge, mitjançant diversos suports comunicatius.

El centre estableix, a més, criteris perquè la programació s'estructuri a partir d'activitats d'aprenentatge que són rellevants i globals, integren reptes lingüístics i cognitius, condueixen a un producte final, requereixen l'ús de la llengua estrangera i tenen una estructura seqüencial de construcció del coneixement. Es fa una reflexió sobre el procés i sobre el resultat final. Així mateix, el centre concreta anualment les mesures que es prenen per assegurar una distribució coherent de continguts, la creació de contextos d'ús de la llengua i com es dona resposta als diferents estils d'aprenentatge.

5.1.1.2 Metodologia

Cal, respecte a les llengües estrangeres, considerar la diferent presència social per fer-ne un tractament diferenciats. Per a un ensenyament adequat de les llengües, és important el tractament integrat dels llenguatges audiovisuals amb què es construeixen les comunicacions.

Tanmateix, cal millorar respecte a aquest apartat algunes habilitats – especialment la referida a la competència oral–, que no es treballen suficientment al llarg de l'etapa educativa, com es reconeix des del propi departament de llengües estrangeres.

Respecte a la metodologia concreta, dependrà de l'agrupament que es faci de l'alumnat i de la ràtio d'alumnes per classe, per és evident que el desenvolupament de les competències bàsiques, tant escrites com sobretot orals, requereix una atenció adequada per a cada un dels alumnes de l'aula, i el desdoblament del grup classe un cop a la setmana ha de permetre el tractament més específic de la llengua oral per tal de millorar-ne la competència.

5.1.1.3 Materials didàctics per a l'aprenentatge de la llengua estrangera

El centre estableix uns criteris de coherència i continuïtat metodològica per a la tria dels materials didàctics i vetlla per donar oportunitats a l'alumnat per a l'accés a recursos addicionals variats que afavoreixen l'atenció a la diversitat.

Periòdicament, es revisen els llibres de text i els materials didàctics que es faran servir el curs següent segons les necessitats de l'alumnat. Es preveuen, així mateix, materials que serveixen per a l'ampliació dels coneixements.

Els materials didàctics principals són els llibres i els quaderns d'exercicis i cursos audiovisuals. També es treballen programes en línia a través d'Internet, tant en anglès com en francès.

5.1.1.4 Recursos tecnològics per a l'aprenentatge de la llengua

El centre assegura la presència dels recursos TIC, TAC i audiovisuals en l'aprenentatge de les llengües estrangeres com a mitjà d'accés a material divers i autèntic, per atendre els diferents estils i ritmes d'aprenentatge de l'alumnat, per la vàlua afegida que aquestes eines tenen en el

desenvolupament d'estratègies per al tractament de la informació, per diversificar els models lingüístics presents a l'aula i per a la difusió dels resultats de les tasques d'aprenentatge.

S'ha entès, doncs, que la utilització dels recursos tecnològics permet atendre la diversitat de l'alumnat i se n'exploren noves possibilitats. Actualment, totes les aules dels grups classe, disposen d'una pissarra digital, projector i sistema d'àudio. També cal recordar, que tot l'alumnat de tercer i quart d'ESO disposen d'un ordinador portàtil i personal, gràcies al desplegament de l'estratègia digital de centre, i es preveu que en un futur, tot l'alumnat del nostre centre en tindrà una a la seva disposició.

5.1.1.5 L'ús de la llengua estrangera a l'aula

La llengua oral també té una especial rellevància en l'aprenentatge de les llengües estrangeres, ja que el model lingüístic aportat per l'escola és la font bàsica de coneixement i aprenentatge d'aquesta llengua. Els discursos orals utilitzats a l'aula són al mateix temps vehicle i objecte d'aprenentatge, per la qual cosa el currículum ha d'atendre tant el coneixement dels elements lingüístics i comunicatius com a la capacitat d'utilitzar-los en l'aprenentatge de diferents continguts curriculars i en les diferents situacions comunicatives; a més, el seu treball en aquesta etapa ha de ser el fonament del treball dels continguts de la competència escrita.

Com es fa amb la llengua oral, l'expressió escrita també té el mateix pes en el currículum. És per això que des del departament s'ha fet un esforç per tal de millorar-la, tot treballant models de situacions comunicatives diverses a l'aula a partir de les quals s'avalua l'alumnat. S'ha notat una millora rellevant en la producció de textos escrits per part de l'alumnat en les activitats d'aula i en el resultat de les proves escrites, també de les diagnòstiques.

Pel que fa a l'ús de les llengües estrangeres al batxillerat, i atesa la necessitat de garantir un aprofitament màxim de les hores de contacte de l'alumnat amb la llengua estrangera –tal com es recomana en el punt 13.6. de les *Instruccions de secundària*, aquesta ha de ser el vehicle principal de comunicació no sols durant el desenvolupament de les tasques d'aprenentatge sinó en qualsevol moment que requereixi una interacció dins l'aula.

La possibilitat de disposar de grups reduïts en 1/3 de les hores comunes de llengua estrangera permet programar tasques d'aprenentatge en aquesta part de l'horari lectiu que incideixen molt especialment en el desenvolupament de les competències d'expressió i interacció oral. En el centre, les hores d'ensenyament d'anglès a batxillerat es distribueixen de manera que una hora a la setmana es fa classe amb la meitat del grup, amb la qual cosa s'aconsegueix una reducció de la ràtio que repercuteix directament i positivament en l'aprenentatge i en la possibilitat d'un ús més individualitzat de les noves tecnologies.

Al centre es preveu l'ús de les llengües estrangeres en la projecció dels resultats del treball curricular fora de l'aula d'aprenentatge, mitjançant suports comunicatius a l'ús com ara la ràdio municipal, la pàgina web o els blocs, especialment. Amb tot, malgrat que hi ha prevista la potenciació de la llengua estrangera en les interaccions tant formals com informals, aquesta projecció dels resultats fora de l'aula d'aprenentatge sol ser el resultat de la iniciativa individual per part d'algun/a professor/a. Caldria, per tant, ampliar aquesta participació i implicació a tot el departament de llengües estrangeres, de manera que es consensuï com un acord de departament.

5.1.2 Estratègies d'ampliació de l'oferta de llengües estrangeres

El centre ha ampliat l'oferta de llengües estrangeres oferint francès als cursos de tercer i quart d'ESO dins la franja de les matèries optatives. Malgrat això, considerem que s'hauria de fer una aposta de centre pel que fa a l'aprenentatge d'aquesta segona llengua estrangera. El món laboral cada vegada és més exigent pel que fa al coneixement de segones o terceres llengües. El nostre alumnat s'ha trobat de ple en una societat marcada per una forta crisi econòmica. Aquesta situació, en un futur no molt llunyà, obligarà part del nostre alumnat a buscar feina fora de les nostres fronteres i és que hem passat de ser país d'acollida d'immigrants, a haver d'emigrar a d'altres països. Per aquesta i per d'altres raons, ens trobem amb l'obligació de potenciar al màxim el coneixement de les llengües estrangeres.

Considerem que per l'aprenentatge de les llengües estrangeres ha d'haver una continuïtat i una constància, i això no és possible si el nostre institut només ofereix una hora de classe setmanal de 1r a 3r d'ESO en la segona llengua estrangera, en el nostre cas, el francès.

És important remarcar aquí que la millora de l'aprenentatge de les llengües estrangeres és un dels objectius inclosos en la programació anual de centre i que les actuacions que s'han iniciat són:

- ✓ Incrementar el marc horari d'anglès.
- ✓ Preparar l'alumnat per a l'obtenció de certificats oficials de les llengües estrangeres que s'imparteixen al centre (DELF i PET)
- ✓ Participació al projecte *TheFonix*.
- ✓ Continuar amb el treball iniciat per a la millora de l'expressió escrita
- ✓ Relacionar els treballs de síntesi de 3r. i el viatge de final de curs de 4t. Amb l'aprenentatge de les llengües estrangeres que es treballen a classe.

5.2 Llengües complementàries procedents de la nova immigració

L'INS no ha desenvolupat encara cap programa sistemàtic de tractament de les llengües procedents de la nova immigració. Aquesta és una realitat nova que s'ha anat instal·lant en els nostres centres educatius des de fa uns cursos i que necessita d'una reflexió a l'interior del centre i d'un treball previ.

No hi ha una consideració específica o coordinada d'aquestes llengües a l'aula. No s'ha previst tampoc el tractament de les llengües d'origen a través de la realització de classes en horari extraescolar.

Malgrat això, existeixen iniciatives per part d'alguns professors o professores en les quals se dona cabuda, puntualment, a la presència de les llengües maternes de l'alumnat nouvingut a la classe. Aprofitant, per exemple, alguna dia assenyalat en el calendari com ara la diada de Sant Jordi, el Dia Internacional de la Llengua Materna (21 de febrer) o la celebració de les Jornades Interculturals de l'INS, es pot portar a terme, com ja s'ha fet, alguna activitat que té com a objectiu fer evident l'existència d'aquest cabal lingüístic en el centre i alhora sensibilitzar l'alumnat autòcton envers les altres llengües diferents de la seua, com a pas necessari per acceptar i acollir els nous companys i companyes. També a nivell del professorat seria força positiu algun tipus d'actuació en aquest sentit.

D'altra banda, qualsevol iniciativa que s'engegui en aquesta direcció no hauria de perdre de vista que la llengua vehicular del centre ha de ser la catalana i que qualsevol plantejament que tingui en compte les llengües procedents de la nova immigració hauria de contemplar com a un dels objectius bàsics el fet que aquest nou alumnat ha de reconèixer el català com a llengua pròpia i d'ús habitual dels seus companys i del centre en general.

6 Organització i gestió

6.1 Organització dels usos lingüístics

6.1.1 Llengua del centre

La llengua vehicular i d'ús quotidià en el centre és el català. Totes les accions, tant orals com escrites, i tots els documents se produeixen en aquest idioma.

Durant l'educació secundària, es farà un tractament metodològic de les dues llengües oficials tenint en compte el context sociolingüístic, per garantir el coneixement de les dues llengües per part de tot l'alumnat, independentment de les llengües familiars.

6.1.2 Documents de centre

Els documents de centre (PEC, NOFC, PdD, PGA...), amb els continguts i referents de la llengua catalana, impregnen la vida del centre i cal revisar-los i actualitzar-los periòdicament. Aquest PLC n'és un exemple. Cal que tot el professorat els conegui i cal també tenir-los en compte en totes les actuacions, per evitar contradiccions entre els continguts dels documents i les actuacions que se'n deriven.

6.1.3 Ús no sexista del llenguatge

Els centres educatius han d'utilitzar un llenguatge no sexista ni androcèntric. Cal que es treballi amb l'alumnat perquè pugui superar tota mena d'estereotips i perquè pugui tenir actituds crítiques davant dels continguts de risc que denigren les persones per motius de sexe o que l'associen a imatges típiques que es converteixen en vehicle de segregació o desigualtat.

En general, en tots els documents del centre es tenen en compte els criteris d'utilització d'un llenguatge no sexista ni androcèntric. No és una competència que es treballi transversalment a les àrees del currículum, però el professorat la té en compte.

De tota manera, s'ha d'acceptar també el fet de l'evolució interna de la llengua, que ha englobat històricament les formes masculina i femenina sota la forma masculina (la menys marcada morfològicament), sense que això representés motiu d'exclusió envers el sexe femení. Cal vigilar, també en aquesta direcció, la lògica del text, en el sentit d'evitar excessos que tot sovint es produeixen quan es carrega innecessàriament un escrit amb tot de parells masculins i femenins –o formes masculines a què s'afegeix el morfema de femení separat per una barra inclinada (/). És discutible fins i tot, segons alguns autors, l'abús de noms amb el sufix –at per referir-se alhora al masculí i al femení, quan aquest sentit no el contempla la normativa. Aquests sufixos són emprats, en alguns casos, indiscriminadament i incorrectament, per una simple qüestió d'optar pel que és políticament correcte.

6.1.4 Comunicació externa

El centre educatiu empra el català en les seues actuacions internes (actes, comunicats, informes...) i en la relació amb corporacions públiques de Catalunya, institucions i amb les empreses que contracta. També utilitza la llengua catalana en les comunicacions i les notificacions adreçades a persones físiques o jurídiques residents en l'àmbit lingüístic català, sense perjudici del dret dels ciutadans i ciutadanes a rebre-les en castellà, si ho demanen.

La documentació i la comunicació externa es fan, doncs, en català. Fins ara, les famílies no han sol·licitat la informació en llengua castellana.

6.1.5 Llengua de relació amb famílies

Segons l'article 20.2 de la Llei de política lingüística, el centre educatiu ha de fer del català la seua llengua de treball i projecció interna i externa. A l'INS Flix, pràcticament tot el professorat és catalanoparlant. No ha calgut acordar l'ús de la llengua perquè es considera normal el fet d'emprar el català. Per aquest motiu, no hi ha un seguiment específic ni cap mecanisme per controlar-ne aquest ús; només una o dos persones utilitzen la llengua castellana habitualment per comunicar-se.

6.1.6 Educació no formal

6.1.6.1 Serveis d'educació no formal

Podem incloure dins d'aquesta mena de serveis, el del transport escolar. Totes les persones que hi intervenen, monitores i conductores, s'adrecen a l'alumnat en català. És per aquest motiu que fins ara no ha calgut establir cap mesura.

6.1.6.2 Activitats extraescolars

Les diverses activitats extraescolars que el centre organitza a través dels departaments, aprovades pel Consell Escolar, tenen a veure en la majoria de casos amb el desplegament del currículum i pretenen mostrar directament a l'alumnat una realitat que ja s'ha treballat o es treballarà a l'aula.

L'organització i la gestió d'aquestes activitats extraescolars se realitza en català majoritàriament, excepte en aquells casos –com ara les sortides del projecte Comenius– en què alguns dels tràmits s'efectuen en la llengua d'origen del territori que rep l'alumnat –o en el cas del Comenius, en anglès.

6.1.6.3 Contractació d'activitats extraescolars a les empreses

Pel que fa a la relació de les activitats extraescolars amb les empreses, les sortides que es repeteixen cada any i que es poden considerar emblemàtiques del centre són contractades a empreses del territori. Per tant, les gestions es duen a terme sempre en català i es vetlla perquè així sigui.

6.1.6.4 Llengua i entorn

El municipi al qual pertany l'INS Flix no té pla educatiu d'entorn. Tanmateix són moltes les activitats que, any rere any, es van consolidant i que vinculen l'alumnat amb l'entorn: trobades intergeneracionals, el Crèdit de síntesi de 1r d'ESO i el Treball de síntesi de 4t, el Tradijoc o la participació en activitats literàries convocades en l'àmbit local o comarcal.

6.2 Plurilingüisme al centre educatiu

6.2.1 Actituds lingüístiques

Segons la Declaració Universal de Drets Lingüístics. *“Tothom té dret a ésser reconegut com a membre d'una comunitat lingüística i, si s'estableix en el territori d'un altra, té el dret i el deure de mantenir-hi una relació d'integració”*. Per aquesta raó, el centre ha de tenir en compte la diversitat lingüística de l'alumnat i aprofitar-la, tant per afavorir l'autoestima com per enriquir el currículum.

El centre disposa de programes específics sobre diversitat lingüística, interculturalitat i resolució de conflictes que es treballen habitualment a la tutoria, per bé que és un aspecte en el qual encara queda camí per recórrer a nivell de centre.

6.2.2 Mediació lingüística (traducció i facilitació)

El centre ha regulat l'ús del català en els àmbits de la comunitat educativa, les activitats administratives i les comunicacions amb l'entorn. A partir de la revisió periòdica, quan convé es van incorporant noves actuacions, per bé que l'ús del català és normal i gairebé no cal plantejar activitats que el reforcin en aquest sentit.

S'han articulat mesures de traducció de documents o d'informacions en el moment de l'acollida a les famílies nouvingudes. Fins al moment, no ha estat necessària la facilitació de documentació bilingüe català/castellà; aquest fet, però, no garanteix que no se n'hagi de facilitar en un futur, per la qual cosa cal preveure aquesta possibilitat i actuar en conseqüència. D'altra banda, s'atén oralment en castellà aquelles persones que expressament ho demanen o que encara no coneixen la llengua catalana.

6.3 Alumnat nouvingut

En relació amb l'alumnat nouvingut, tot el centre utilitza sempre el català, excepte en les hores de classe d'altres llengües (castellà, anglès i francès). Es garanteix una atenció individualitzada i intensiva per aprendre aquesta llengua, i es fa amb un enfocament comunicatiu i amb la metodologia adequada. Regularment s'avaluen els resultats i se'n fa un seguiment acurat.

6.4 Organització dels recursos humans

6.4.1 El pla de formació de centre en temes lingüístics

El pla de formació de centre promou activitats de formació al centre educatiu d'acord amb el seu pla de formació específica, com a mesura professionalitzada i com a element que dona cohesió al treball en equip dels docents.

El centre ha fet una autodiagnosi amb les necessitats de formació relacionada amb els objectius estratègics i de millora del centre. Es disposa d'una eina que facilita la identificació de les necessitats de formació, té en perspectiva projectes de formació en les diverses àrees curriculars i vol incorporar noves metodologies i nous mètodes de treball.

6.5 Organització de la programació curricular

6.5.1 Coordinació cicles i nivells

A l'hora d'organitzar globalment la programació curricular de les àrees de llengües, per tal que respongui a les necessitats de l'alumnat del centre, s'estableix una coordinació entre el professorat de llengua catalana i llengua castellana dins un mateix curs i també entre els diferents nivells, per tal de donar continuïtat i coherència als continguts impartits.

6.5.2 Estructures lingüístiques comunes

El treball ben executat de les estructures lingüístiques comunes ajuda a assolir els objectius de l'aprenentatge de la llengua catalana, castellana i llengües estrangeres. El centre ha fet diverses reflexions sobre el tractament de les estructures lingüístiques comunes. L'acord del tractament de llengües i d'aquestes estructures comunes involucra tots els professors de l'àrea de llengua, tot considerant els principis bàsics de la seua metodologia: evitar repetició de continguts, evitar l'anticipació d'aprenentatge i atendre l'especificitat dels continguts.

El centre ha pres la decisió de treballar les estratègies lingüístiques comunes amb material que les té en compte, així com el fet de triar el material curricular per a l'ensenyament-aprenentatge del tractament de la llengua catalana com a primera llengua d'aprenentatge. També hi ha acords entre el departament de llengua catalana i castellana que fixen quin tipus de continguts comuns a les dues llengües seran impartits des de cada una d'aquestes dues àrees al llarg del curs.

Cal seguir treballant en aquest sentit i avaluar la metodologia de les estructures lingüístiques comunes per tal de millorar-ne la didàctica i llimar les diferències que encara són presents quant a terminologia lingüística.

6.5.3 Projectes d'innovació

L'INS participa en un projecte d'innovació que repercuteix en tot el centre pel que fa a l'ensenyament/aprenentatge d'una de les llengües del currículum, l'anglès.

6.6 Biblioteca escolar

6.6.1 Accés i ús de la informació

La biblioteca escolar és un centre de recursos, un espai d'aprenentatge i de suport al desenvolupament de les àrees curriculars, on se pot trobar informació en diferents suports que està a l'abast de l'alumnat, del professorat i de tota la comunitat educativa.

El centre té una biblioteca amb un volum de documents suficient per donar resposta a les necessitats d'informació de la seua comunitat educativa, però desconeix el volum de documents que hi ha en les diferents llengües, tot i que la majoria són en català. Des de la biblioteca s'impulsen activitats de foment de la lectura de forma periòdica, però sense tenir una planificació general.

La biblioteca s'utilitza per part de l'alumnat com a espai d'estudi i de treball a l'hora del pati (actualment tancada per la Covid-19).

Pensem que hi ha molta feina encara a fer perquè la biblioteca esdevingui plenament un lloc de lectura i on es puguin compartir experiències lectores. Malgrat que hi ha professores que, des del departament de llengua, hi estan treballant des de fa molt de temps, encara no poden veure reconeguts els seus esforços en projectes engrescadors. Hi continuem treballant.

6.6.2 Pla de lectura de centre

El Pla de Lectura de Centre (PLEC) és el conjunt d'objectius i metodologies per promoure:

- ✓ L'aprenentatge de la lectura, entès com una progressió ascendent en l'adquisició de la comprensió lectora.
- ✓ L'aprenentatge a través de la lectura, entès com la capacitat de cercar, comprendre i assimilar textos amb una finalitat investigadora concreta.
- ✓ El gust per llegir, entès com l'adquisició d'un hàbit basat en el gaudir.
- ✓ La formació d'usuaris, entesa com l'adquisició de les eines, tècniques i metodologies de les diferents formes d'accés tant a la lectura com a font d'informació com a la lectura com a font de plaer.

Cal que el PLEC reconegui la complexa situació sociolingüística de la societat catalana, i vetlli perquè el català continuï sent la llengua vehicular i d'aprenentatge, a la vegada que hi hagi una presència adequada de les altres llengües curriculars (castellà, anglès i francès) i un reconeixement, com ja s'ha dit en anteriors apartats, de les de la nova immigració.

6.7 Projecció del centre

6.7.1 Pàgina web del centre i xarxes socials

El centre té una pàgina web i a més el centre potencia l'ús de xarxes de comunitats virtuals en les quals intervenen tant el professorat (per intercanviar experiències, recursos, formació) com l'alumnat (per treballar aspectes relacionats amb el currículum i l'ús i el coneixement de les diverses llengües presents al centre).

6.7.2 Publicacions revistes d'àmbit local

El centre publica periòdicament a les revistes d'àmbit local, amb la finalitat de donar a conèixer les activitats que s'hi duent a terme.

6.7.3 Intercanvis i mobilitat

Els intercanvis epistolars, telemàtics i presencials, la col·laboració entre centres i les colònies i estades lingüístiques creen dinàmiques encaminades a millorar la competència lingüística de l'alumnat, a viure necessitats de comunicació i interacció reals en el seu propi context, a generar bones pràctiques, a facilitar la

interrelació sociocultural i a afavorir el coneixement de la riquesa històrica, lingüística i cultural d'altres indrets

La xarxa telemàtica ofereix avui canals de comunicació i de treball cooperatiu que permeten explicar vivències i conèixer realitats històriques, lingüístiques i culturals sense necessitat de desplaçar-se. El claustre, en especial alguns professors, participa amb alguns alumnes en projectes d'intercanvi sobretot telemàtic.

6.7.4 Dimensió internacional del centre educatiu

El desenvolupament de la dimensió internacional del centre dóna oportunitats a l'alumnat i al professorat de conèixer, col·laborar i treballar conjuntament amb altres centres d'arreu del món per a la millora dels processos educatius vers el diàleg intercultural i la ciutadania activa. Cal que la finalitat de millorar la dimensió europea o internacional del centre s'integri en el projecte lingüístic plurilingüe i els projectes específics estiguin planificats, reconeguts i acceptats per tota la comunitat educativa.

La coordinació d'actuacions, participants i ús dels recursos lingüístics i comunicatius per a desenvolupar un projecte internacional ha d'estar impulsada en el projecte lingüístic plurilingüe.

l'INS Flix ha participat, i té la voluntat de continuar participant en projectes Comenius, amb l'objectiu de millorar les capacitats lingüístiques de l'alumnat pel que fa a la llengua anglesa, especialment en allò que respecta a la llengua oral.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
INS FLIX